

ἀδιαφιλονεικῆτες ἀπόδειξες. Σὲ σένα, ὦ ρωμιέ, ἀπομένει νὰ λογαριαστῇς μαζὶ τοὺς, ὅπως λογαριάσθηκαν με τοὺς παλιοκομματικούς ἐκμεταλλευτές σου.

Ἡ πρώτη ἀπόδειξη εἶναι ὁ σκοτωμὸς τοῦ μαλλιαροῦ (κατὰ Μιστριώτην προδότη) Μαβίλην, στὰ Γιάννενα, καθὼς καὶ ἄλλων πολλῶν μαλλιαρῶν ποὺ ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς σκοτώθηκαν καὶ ἄλλοι πολεμοῦν.

Ἡ δούτερη καὶ πὺθ μεγάλη ἀπόδειξη εἶναι ἡ ἀκόλουθη. Τίς περασμένες ἔφερα ἀπ' τὴν Πόλιν τὴ βιβλιοθήκην μου ἐδῶ στὴν Ὁδησό. Ἀπ' τὸ τελενεῖο τίς κάσες με τὰ βιβλία τίς ἔστειλαν ἴσια στὰ γραφεῖα τῆς λογοκρισίας. Ὁ κύριος λογοκριτής, Ἕλληνας κ' αὐτὸς ἀπ' τοὺς πολλούς, ἀφοῦ σκάλιξε καλὰ καλὰ καὶ ξέταξε τὰ βιβλία ὅλα, σὰ νᾶταν τὸ κάθε βιβλίο κ' ἕνας κακοῦργος τρομερός, ξεχώρισε τὸ «Νουμᾶ» τὸ «Κοινωνικὸ ζήτημα» τοῦ Σκληροῦ, τὰ «Χρονικά» τῆς Πόλης, τὴν «Κοινωνικὴ σαπίλα» τοῦ Βεζεστενῆ κ. ἄ. Αὐτά, μοῦ εἶπε, εἶναι μπεδισμένα ἐδῶ. Τὰ «Χρονικά» τὰ βρήκε σκανταλιστικά γιατί εἶδε ἕνα ἄρθρο μέσα περὶ χριστιανικοῦ σοσιαλισμοῦ!!

— Μὰ καλὰ, κάνω τοῦ λογοκριτή, ὁ Νουμᾶς γιατί εἶναι μπεδισμένος; (ἀφοῦ τὸν ὑποστηρίζουν οἱ Σλάβοι με τὰ χρήματά τους, κύριοι Μιστριώτη καὶ Σια;) Μοῦ φερε λοιπὸν καὶ μοῦδειξε τὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ νόμου, ὅπου λέγει ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ «Νουμᾶ» καὶ τῆς «Ἐρευνας», περιοδικῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἀπαγορεύεται μέσα στὸ ρωσικὸ κράτος. (Ἄκου τα Μιστριώτη!) Κεῖνὴ τὴ στιγμῇ μοῦ ἤρθαν δυὸ σκέψεις. Ἡ μιὰ μοῦ φερε χαρά, ἡ ἄλλη λύπη. Χάρηκα γιατί μ' αὐτὸ ἀποδείχεται ἄλλη μιὰ φορὰ ὁ Μιστριώτης καὶ οἱ συντρόφοι του πὼς εἶναι ψέφτες καὶ συκοφάντες. Λυπήθηκα ὅμως γιατί ὁ νόμος αὐτὸς μοῦ ἀφαιρεῖ ἀπ' τὴ βιβλιοθήκην μου τὸ «Νουμᾶ» καὶ μοῦ τὸν ὑστερεῖ γιὰ πάντα, ἀποχωρίζοντάς με ἀπ' αὐτόν.

Ὡστε λοιπὸν ἂν οἱ Σλάβοι μᾶς πληρώνουν, κύριε Μιστριώτη, γιὰ νὰ χαλάσουμε τὴ γλώσσα σου, ὦ ἀπλοϊκὲ ρωμιέ, γιατί τότε αὐτὸς ὁ διωγμὸς κατὰ τοῦ «Νουμᾶ», γιατί ἀπαγορεύτηκε ἡ κυκλοφορία του μέσα στὸ Σλαβικὸ αὐτὸ κράτος; Γιατί ἀπαγορεύεται ἡ κυκλοφορία τοῦ «Κοινωνικοῦ ζητήματος» ποὺ γράφει γιὰ τὴ δημοτικὴ μας γλώσσα, γι' αὐτὴν ποὺ χύνουμε τὸ αἷμα μας;

Ὅριστε λοιπὸν καὶ πάλι καταγγέλλω, ὅστερ' ἀπ' τίς παραπάνω μαρτυρίες, σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό καθὼς καὶ μπροστὰ σ' ὅλον τὸν πολιτισμένο κόσμον, τὸ Μιστριώτη καὶ τὴ συντροφία του, ὡς ψέφτες, κατεργάρηδες καὶ ἐσχατοὺς συκοφάντες καὶ παρακαλῶ τὸν κάθε ρωμιὸ ξεχωριστά, ποὺ ἔχει κάπιο αἴσθημα καὶ μπορεῖ νὰ ξεχωρίσῃ τὸ μάθρο ἀπὸ τᾶσπρον, νὰ τὸ πῇ καὶ νὰ τὸ βροντοφωνήσῃ ἂν ἔχω

δίκιο ἢ ὄχι καὶ ἂν ἐμεῖς οἱ μαλλιαροὶ εἴμαστε οἱ ἀγορασμένοι προδότες καὶ ἐχθροὶ του, ἢ αὐτοὶ οἱ καλπογιάνηδες ποὺ ἔχουν συμφέρον νὰ κρατοῦν τὸν Ἑλληνικὸ λαὸ στὸ σκοτάδι καὶ στὴν αἰώνια ἀμάθεια με τὴ στραβὴ καὶ ψέφτικη προγονοπληξία τους;

Καὶ τώρα τελιώνοντας τὴ καταγγελία μου, πιστεύω πὼς γλήγορα θὰ φωτίσῃ ἡ ἀλήθεια τὰ ρωμαϊκά πνεύματα ποὺ εἶναι καιρὸς πιά νὰ ξεσκουριάσουν καὶ νὰ νοιώσουν τοὺς καθαφτὸ φίλους τοὺς καθὼς καὶ τοὺς ἐχθροὺς τους.

Ὅσο γιὰ τὸ «Νουμᾶ» εἶμαι βέβαιος πὼς ὅλοι οἱ ὁμοϊδεάτες ὅσο βλέπουν νὰ τὸνε κυνηγοῦνε καὶ νὰ τὸνε διώχνουν ἀπὸ παντοῦ, τόσο πὺθ πολὺ τὸν ἀγαποῦν καὶ τὸν ἐχτιμοῦν γιὰ τὸν ἀνίκητο ἥρωισμό του.

Αὐτὰ γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἰδέας μας, καὶ ξέχωρα τοῦ «Νουμᾶ».

Ὁδησό 15 τοῦ Φλεβάρη 1913.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΣΤΡΙΝΟΣ

Φ. ΝΤΟΣΤΟΓΙΕΒΣΚΗΣ

ΟΙ ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΣΤΗ ΣΙΒΗΡΙΑ *)

(Κομᾶτι ἀπὸ τὸ «Νεκρόσπιτο»)

I

Ἡ φυλακή μας εἶτανε χτισμένη στὴν ἄκρην ἀπὸ τὸ φρούριο, πέρα λιγάκι ἀπὸ τὰ ὄχρωμάτα. Κοίταζα συχνὰ ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀνοίγματα ποὺ εἶχε τὸ χαράκωμα, πασκίζοντας ν' ἀνακαλύψω καμιά γωνιὰ τοῦ ἀπέραντου κόσμου ποὺ ξαπλωνότανε πέρα μακριά. Μὰ ὅ,τι κατὰφερνα νὰ ἰδῶ, εἶτανε μιὰ κορδέλλα μολυβένιου ἢ γαλάζιου οὐρανοῦ καὶ τ' ἀψηλὰ χορτάρια τὰ φυτρωμένα στ' ὄχρωμα, ὅπου οἱ φρουροὶ νύχτα μέρα πηγαινοερχότανε μονότονα. Ρωτοῦσα τότες τὸν ἑαυτὸ μου πόσον καιρὸ ἀκόμα τάχα, θὰ σερνόμουν αὖς τὸ χαράκωμα γιὰ νὰ ρήχνω μιὰ κρυφὴ ματιὰ ἀπὸ τίς τρύπες, βλέποντας ἔξω ἀδιάσπαστους ἰδίους φρουρούς, τὸ ἴδιο πρόσωπο, τὴν ἴδια γωνιὰ τοῦ γαλάζιου οὐρανοῦ, ποὺ δὲν ἔμοιαζε διόλου με τὸν οὐρανὸ ποὺ βλέπαμε ἀπὸ τὴ φυλακή μας μέσα, γιατί αὐτὸς εἶταν ἄλλος οὐρανὸς πολὺ μακρινός μας, ποὺ ἀπὸ κάτου τοῦ ζούσανε ἀνθρώποι λεύτεροι.

Ἡ αὐλὴ τῆς φυλακῆς εἶτανε ἀπέραντη. Διακόσια βήματα μᾶκρος καὶ ἑκατὸν πενήντα φάρδος. Σκημάτιζε ἕνα ἀνώμαλο ἐξάγωνο τριγυρισμένο ἀπὸ ἕνα ψηλὸ χαράκωμα με μυτερὰ παλούκια. Τὰ παλούκια αὐτὰ εἶτανε βαθιὰ χωμένα στὴ γῆ καὶ τόσο κοντὰ τὸ ἕνα με τὸ ἄλλο ποὺ μοιάζανε σὰν κολλημένα. Στὴ μέση, εἶχανε καρφώσει πλατιεὺς τάβλες

(*) Ἡ ἀρχὴ τοῦ στοῦ περασμένο φύλλο.

για νὰ κάμουνε τὸ χαράκωμα στερεώτερο. Αὐτὸ εἶ-
τανε τὸ ἐξωτερικὸ ὀχύρωμα τῆς φυλακῆς. Ἐνὰ ἄ-
νοιγμα εἶχανε ἀφήσει γιὰ τὴν πόρτα σ' ἕνα πλευρὸ
τῆς αὐλῆς. Μιὰ πόρτα ἀτόφια ποὺ μπορούσε νὰ βα-
στάξῃ σὲ κάθε βία. Ἐμενε πάντα κλεισμένη καὶ φρου-
ροὶ ἀφρουπούσανε πλάι τῆς ἀδιάκοπα. Ἀνοίγε μιὰ
φορὰ μόνο κάθε μέρα γιὰ νὰ περάσουνε οἱ φυλα-
κισμένοι ποὺ πηγαίνανε νὰ δουλέψουν ἔξω.

Πέρ' ἀπὸ τὴν πόρτα αὐτὴ, εἶτανε ἡ λευτεριά.
Μὰ γιὰ μᾶς, ποὺ ζούσαμε πίσω ἀπὸ τ' ὀχύρωμα,
αὐτὴ ἡ λευτεριά δὲν εἶτανε ἀλήθεια, ἐμοιαζε μὲ πα-
ραμυθί. Εἴχαμε ὅμως καὶ τὸ δικόνε μας κόσμο, τό-
σο διαφορετικὸ ἀπὸ τὸν ἄλλο· μᾶς κυβερνοῦσανε νό-
μοι ἀλιώτικοι· φορούσαμε φόρεμα ἰδιαίτερο· εἴχαμε
δικές μας συνήθειες· μιὰ ζωὴ διαφορετικὴ ἀπὸ τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους. Ζούσαμε σὲ μέρος ποὺ ἐμοιαζε
μὲ ἀπέραντο τάφο ὅπου μὲς εἶχανε κλείσει ζωντα-
νοὺς. Αὐτὸ τὸν τάφο θὰ σὰς ζουγραφίσω.

Τὸ πρῶτο ποὺ τραβοῦσε τὴν προσοχὴ σὰν ἐμ-
παίει κανεὶς στὸ προαύλι τῆς φυλακῆς, εἶτανε ἡ
θλιθερὴ ὄψη μιᾶς σειρᾶς οπιτιῶν ἰσόγειων ποὺ κρα-
τοῦσε ἀπὸ τὴ μιὰ ἴσα μὲ τὴν ἄλλη ἄκρη τῆς αὐλῆς.
Αὐτοῦ ἔμεναν οἱ φυλακισμένοι. Στὴν ἄκρη τῆς αὐ-
λῆς, εἶτανε κάποιος ἄλλο σπίτι. Χρησίμευε γιὰ κου-
ζίνα, χωρισμένο σὲ δύο. Παρέκει εἶτανε τὰ κελλάρια
καὶ τὰ μικρομάγαζα σὲ κάτι ξύλινες παράγκες.

Στὴ μέση τῆς αὐλῆς, εἶταν ἕνα μεγάλο δίκστη-
μα τετράγωνο ποὺ μαζεύνοντανε οἱ φυλακισμένοι ὅταν
φωνάζανε κατάλογο, τὸ πρωῒ, τὸ μεσημέρι, τὸ βρά-
δι ἢ καὶ ἄλλες ὥρες τῆς μέρας, σὰν οἱ φύλακες ὑπο-
πευόντανε καμὴν ἀπόδραση ἢ σὰ δὲν εἶχανε τὴν
εὐκολία νὰ μετρήσουνε γλήγορα τοὺς ἀνθρώπους,
ποὺ φύλαγε χωριστὰ ὁ καθένας τους. Ἀνάμεσα ἀπὸ
τὰ σπίτια καὶ τὸ χαράκωμα εἶταν ἕνα μέρος μεγά-
λο ὅπου τραβούσανε μερικοὶ φυλακισμένοι, ὅταν εἶ-
τανε ὦρα γι' ἀνάπαψη, ποὺ τοὺς ἄρεσε νὰ κρύβουν-
ται καὶ νὰ παραδίδονται στὶς θλιθερές τους σκέψεις.
Κάποτε, σὰν τοὺς συντύχαινα στὸ μοναχικὸ τους πε-
ρίπατο, σταματοῦσα ξαφνιασμένοι βλέποντας τὰ σκο-
τινὰ τους πρόσωπα, τὰ στιγματισμένα μὲ τὴν αἰώνια
ἀτιμία, κ' ἤθελα νὰ ξέρω σὰν τί μπορούσανε νὰ συλ-
λογισθῶνται τέτοια ἐξευτελισμένα ὄντα. Ἐνας ἀπ' αὐ-
τοὺς περνοῦσε ὅλο τὸν καιρὸ του λογαριάζοντας πό-
σα παλούκια βρίσκονται στὸ χαράκωμα. Τὰ παλού-
κια ὅλα εἶτανε χίλια πεντακόσια καὶ γνώριζε τὸ κα-
θένα τους μ' ἕνα ξέχωρο σημάδι. Κάθε παλούκι φα-
νέρωνε μιὰ μέρα. Κάθε μέρα, σημάδεβε ἀπὸ ἕνα,
κι ἔτσι μπορούσε, ἀπὸ τὰ κατοπινὰ παλούκια, νὰ λο-
γαριάσῃ τίς μέρες ποὺ εἶχε νὰ περάσῃ ἀκόμα στὴ
φυλακὴ ὅσο ποὺ νὰ τελιώσῃ τὴν ποινὴ του. Ἡ με-
γαλῆτερη χαρὰ του εἶτανε νὰ φτάσῃ ὡς τὴ μιὰ
πλευρὰ τοῦ ἐξάγωνου. Γνώριζε πῶς ἀπομένανε ἀκό-
μα πολλὰ χρόνια, μὰ τίποτις ἄλλο τόσο δὲ σὲ συνε-
θίζει στὴν ὑπομονή, ὅσο τὸ κάτεργο.

Θυμοῦμαι κάποιον φυλακισμένο ποὺ τέλειωσε ὅ-
στερ' ἀπὸ εἴκοσι χρόνια τὴ φυλακὴ του, ν' ἀποχαι-
ρετᾷ τοὺς συντρόφους του. Μερικοὶ ἀπ' αὐτοὺς τὸν
γνωρίζανε ἀπὸ τότες ποὺ πρωτομπήκε. Εἶτανε νέος
ὅλο ζωὴ καὶ ἀφρονισιὰ, ἀδιάφορος γιὰ τὸ ἐγκλημα
ποὺ εἶχε κάμει καὶ περισσότερο ἀκόμα γιὰ τὴ φοθερὴ

καταδίκη του. Τὰ εἴκοσι χρόνια φυλακὴ τὸν κατάν-
τησαν γέρο μὲ ἄσπρα μαλλιά, μὲ πόδια λυγισμένα,
μὲ ὀψὲρ σκυθρωπὴ καὶ ἐξαντλημένη. Περιτριγύρισε ὀ-
λῃ τὴ φυλακὴ γιὰ ν' ἀποχαιρετίσῃ καθένα ἀπὸ τοὺς
συντρόφους του· μπήκε σὲ κάθε κελλί ὁμιλήτορ, κ'
ὕστερα ἀπὸ τὸ σταυρὸ του μπροστὰ στὴν ἄγρια εἰκό-
να, κρεμασμένη σὲ μιὰ γωνιά κάθε κελλιού, χαίρε-
τησε ὅλους μὲ τὴ σειρὰ παρακαλῶντας τὰ φύγγη νὰ
τονὲ συλλογίζονται πάντα μὲ τὸ καλὸ.

Θυμοῦμαι πάλι ἕναν ἄλλο φυλακισμένο. Εἶτανε
πρῶτα πλούσιος· χωριάτης ἀπὸ τὴν Σιδηρία. Ἐνὰ
βράδι, τοῦ μηνύσανε ξαφνικά, πῶς ἡ γυναίκα του
ζητοῦσε νὰ τὸν δῇ. Ἐξῆς μῆνες πρὶν, εἶχε μάθει γι'
αὐτὴ πῶς ξαναπαντρεύτηκε· καὶ τοῦ κόστισε κάμ-
ποσο. Σὰν ἔφτασε στὴν πόρτα τῆς φυλακῆς, τοῦ
πρόσφερε λίγα φιλά, κάτι εἶπανε γλήγορα, δύο λε-
φτὰ τῆς ὥρας, ἀρχίσανε κ' οἱ δύο τοὺς τὰ κλάμμα-
τα κ' ὕστερα χωριστήκανε γιὰ πάντα. Τὸν εἶδα νὰ
γυρίζῃ στὸ κελλί του ἀργά, μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο.
Καὶ κατάλαβα ἄλλη μιὰ φορὰ, πόσο ὑπομονετικὸ σὲ
κάνει τὸ κάτεργο!

Μόλις σκοτίνιζε μᾶς προστάζανε νὰ μπουκε μέ-
σα, καὶ μᾶς κλειδώνανε ὅλη τὴ νύχτα. Πάντα μοῦ
φαίνότανε βαρὺ ν' ἀφίνω τὸν καθαρὸν ἀέρα γιὰ νὰ
κλειστῶ σὲ μιὰ χαμηλὴ πνιγτὴ τρύπα, θλιθερὰ φω-
τισμένη μὲ δύο τρία ξυγκοκέρια, καὶ ποτισμένη ἀπὸ
μιὰ βρωμερὴ ἀτμοσφαῖρα. Σὰ συλλογίζουμαι τὴν ἐ-
ποχὴ ἐκείνη, δὲν μπορῶ νὰ νοιώσω πῶς ὑπόφερα τὴ
ζωὴ αὐτὴ δέκα χρόνια. Τρεῖς σάνιδες καρφωμένες
σ' ἕνα χοντροκαμωμένο ξύλινο μπάγκο, εἶτανε τὸ δι-
κὸ μου κρεβάτι. Βρισκόντανε καὶ ἄλλοι τέτοιοι μπάγκοι
ἐκεῖ μέσα, καμιά τριανταριά. Τὸ χειμῶνα μᾶς
κλείνανε νωρίτερα, καὶ περιμέναμε πολλὰς φορὰς
τέσσερες ὥρες ὅσο νὰ κοιμηθῶμε. Δὲ μπορῶ νὰ ζου-
γραφίσω τί ἀταξία βασίλευε αὐτὲς τίς τέσσερες ὥ-
ρες· οἱ φωνές, οἱ ἀντάρες, τὰ γέλια, τὰ τραγοῦδια,
τ' ἀχρεϊόλογα, ὁ κρότος ἀπὸ τίς ἀλυσίδες, ἡ βρώ-
μα, οἱ φοβερές ὀψες, τὰ στιγματισμένα μέτωπα, τὰ
κουρελιασμένα ρούχα, ποὺ φαντάζανε πῶς φρεῖχτὰ στ'
ἀχνὸ φῶς, ὅλα, στὴν τέτοιαν ἀνακατοσύρα δείχνα-
νε τὴν τέλεια ἐξαχρείωση. Ὅμως αὐτοὶ ποὺ ζούσα-
νε καὶ μέσα εἶτανε ἀνθρώπινα ὄντα! Ὡ! βέβαια, ὁ
ἀνθρώπος εἶναι φτιασμένος νὰ συνεθίζῃ σὲ ὅλα, καὶ
μοῦ φαίνεται πῶς αὐτὸ εἶναι τὸ καλῆτερο ὄντο ποὺ
δόθηκε ἀπὸ τὴν πλάση στὰ παιδιά της.

Ακολουθεῖ)

Μετάφραση Δας ΙΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜ.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η ΤΙΜΩΡΙΑ

Πουλιέται στὰ γραφεῖα μας τέσσερις δραχμὲς (στὸ ἐ-
ξωτερικὸ στέλνεται μὲ δρ. 4,50 «ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ Η
ΤΙΜΩΡΙΑ» τοῦ Δοστογιέφσκη, μεταφρασμένο ὑπὲρτοχα στὴ
δημοτικὴ ἀπὸ τὸν κ. Στέλιο Χαριτάκη. Τὸ βιβλίο εἶναι σὲ
δύο τόμους· σελ. 763 κ' ἔχει τυπωθεῖ στὰ Χανιά.